DVORCI I UTVRDE

Dvorac koji ne spava: godina u kojoj je Janković postao kulturni motor Daruvara

PIŠE: **ANA MIČIĆ** 29/11/2025, 23:47

Blaga & misterije
36,184 followers
Follow Page

Europski dani arheologije 2025. u dvorcu Janković FOTO: Zavičajni muzej Daruvar

Kad se ujutro otvore vrata Dvorca Janković, tišina traje samo nekoliko sekundi. U hodnicima se ubrzo pojave Marija, Leo i Željka. Progresivan je to tročlani tim koji brine o svakom događaju, svakoj postavi i svakom posjetitelju. Njih troje drže ritam mjesta koje je u 2025. godini postalo jedno od najživljih kulturnih središta Daruvara, vraćajući tako ovom dvorcu nekadašnji duh i utjecaj.

Najvrjednije barokno zdanje na tom području

Dvorac grofa Antuna Jankovića u Daruvaru je od svog otvorenja 1777. godine mamio uzdahe svakome tko je pokraj njega prošao ili ga je posjetio. Velebno zdanje izgrađeno je u raskošnom baroknom stilu, tlocrtnog oblika slova U, pri čemu je sa sjeverne strane obrubljen dvorištem gdje su se prije nalazili staklenici i rasadnik u perivoju te zvjerinjak. Dvorac je zaštićeni spomenik kulture Republike Hrvatske 1. kategorije.

Dvorac Janković u Daruvaru FOTO: A.M. / Blaga & misterije

S prednje južne strane veliku hladovinu radi krošnja muškog stabla ginkga, čiji je promjer krošnje čak 7 metara. Zaštićen je kao pojedinačno stablo 1974. godine, a niti danas ne prestaje očaravati svakoga tko se nađe podno njega. Tako se 2020. našao na međunarodnom natjecanju Europsko stablo 2020. godine gdje je osvojio 2. mjesto te je proglašen Srebrnim stablom godine. Uz njega je i manji, ženski primjerak te zajedno čine poznati par stabala koji je prigodno nazvan **"Adam i Eva"**.

Ažurni u obnovi

Već stoljeće nakon što je izgrađen, potomci Jankovića ga obnavljaju pritom ne mijenjajući previše njegov izvorni izgled. Sve se odvija pod budnim okom bečkog arhitekta Königa, dok interijer potpisuje Julije Manstein. Unutrašnjost mijenjaju u skladu s aktualnim trendovima. Tako **Ždralov dvorac**, kako se još naziva, dobiva svoj prepoznatljivi klasicistički stil, kakav se zadržao do danas.

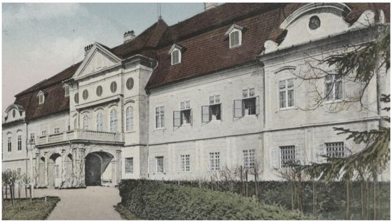

Dvorac Janković u Daruvaru

Otkad je Julije Janković prodao imanje Daruvar 1879. godine, dvorac u kratkom vremenu mijenja nekoliko vlasnika. Sve dok ga 1920. godine nije kupila općina Daruvar i prenamijenila u školu. Generacije Daruvarčana su pohađale nastavu u ovakvom zdanju do 2004. godine, kada se otvorila nova zgrada osnovne škole nedaleko dvorca. Odjednom je zašutila jeka u hodnicima i prostorijama i dopustila dvorcu da u miru sagleda planove za svoju budućnost. Logično je bilo da grad tako slojevite i bogate prošlosti i tradicije svoj zavičajni muzej smjesti upravo ondje.

Iako se u međuvremenu uredila unutrašnjost dvorca i prostorije su pretvorene u izložbene prostore, koje se moglo posjetiti uz prethodnu najavu, pravi muzej je trebao pričekati 2020-e godine.

Zavičaj dobio svoj muzej u dvorcu

Dugoočekivani Zavičajni muzej Daruvar počeo je s radom u proljeće 2022. godine u prostorima dvorca Janković. Oformljen je tim koji će brinuti o muzeju, postavu, zbirkama, ali i o svim događanjima u i oko dvorca te nužnoj daljnjoj obnovi građevine koja im je domaćin.

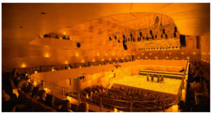

Candlelight Zagreb

Jedinstvena lokacija, tisuće svijeća i čarolija glazbe. Doživite Candlelight

Candlelight

Otvori

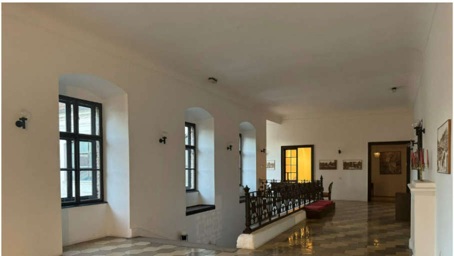

Dvorac Janković u Daruvaru FOTO: A.M. / Blaga & misterije

Muzejske aktivnosti su se razvijala postepeno, ali sigurno. Vrijeme netom nakon završetka pandemije korone natjeralo je kustose da razmišljaju van okvira. Današnja ravnateljica muzeja Marija Ivandekić-Sikirić se po završetku studija u Zagrebu vratila u svoj rodni grad te sa sobom donijela svježe ideje spremna implementirati ih. Uz podršku ostatka tima, kustosa Lea i spremačice Željke, Zavičajni muzej Daruvar udahnuo je svakodnevni život u hodnike i sobe dvorca, kao mjesto susreta, okupljajući i angažirajući lokalno stanovništvo.

Događanja u dvorcu Janković FOTO: Zavičajni muzej Daruvar

Uz stalne muzejske aktivnosti, stalno smišljaju kako dodatno obogatiti sadžaj muzeja te time proširiti i dodatno zainteresirati publiku. Od storytellinga, preko uključivanja nacionalnih manjina do povezivanja muzejske djelatnosti s mentalnim zdravljem – samo su neke od ideja koje su smislili i sproveli u djelo. Društvena angažiranost je lajt motiv njihova djelovanja – fokusirani su na što opširnije uključenje lokalnog stanovništva u svoje programe, što kao sudionike, što kao posjetitelje.

Od kulturnih manjina do gimnazijalaca

Tako je 2025. godina u muzeju i dvorcu bila aktivnija no ikad. Muzej je sudjelovao u ovogodišnjoj Noći muzeja krajem siječnja. Obilježio ju je otvorenjem izložbe “Mors et Aeternitas” u Galeriji Eve Fischer, o pogrebnim običajima Daruvara. Utisak je pojačala noćna šetnja dvorcem uz lik grofice Alojzije Janković, uz svijeće i “grofičinu tombolu”. Paralelno se mogla razgledati i izložba “Život u novoj domovini” Saveza Čeha. Jedna takva ispunjena večer je dala tek naslutiti što se može očekivati od ostatka godine.

Nekoliko tjedana poslije otvorena je i izložba o kulturno-povijesnom nasljeđu pravoslavnih Srba u Hrvatskoj i Slavoniji. Postavljena u Maloj galeriji, izložba je ponudila dokumente, fotografije i predmete koji govore o slojevima povijesti koji se rijetko spominju, ali su važni za razumijevanje grada i okolice. Osim ovoga, krajem studenog je organiziran susret manjina po temi božićnih običaja kulturnih manjina grada Daruvara, pri čemu su ove godine predstavljeni Česi, Mađari i Srbi.

U proljeće se održalo scensko uprizorenje “Na večeri kod grofa Jankovića”, koje je Zavičajni muzej pripremio s učenicima Gimnazije Daruvar. Učenici su oživjeli likove Julija Jankovića i njegove obitelji te njihove goste grofa Adolfa Pejačevića i suprugu. Uz potpunu scenografiju, kostimografiju i povijesni jelovnik oživjeli su salone, rituale i razgovore iz vremena obitelji Janković, a publika se kretala kroz prizore kao da je dio priče.

Plesnjaci u dvorcu

Ono što je ravnateljica muzeja ponosno naglasila je humanitarni karakter nekih događanja koje organiziraju. Tako se prisjeća Pink Bruncha održanog 14. lipnja. Bio je to humanitarni događaj posvećen ženskom zdravlju, a program su vodile nutricionistica i učiteljica joge. U opuštenoj atmosferi u sjeni ginkga okupile su se tako žene i otvoreno razgovarale o nečemu što se često zanemaruje.

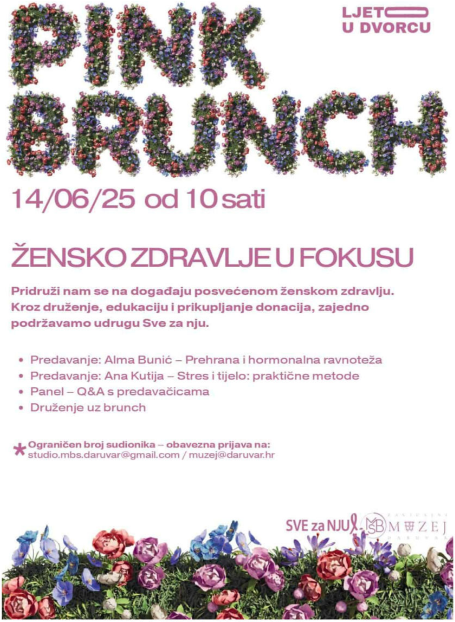
LJETO U DVORCU

PINK BRUNCH

14/06/25 od 10 sati

ŽENSKO ZDRAVLJE U FOKUSU

Pridruži nam se na događaju posvećenom ženskom zdravlju. Kroz druženje, edukaciju i prikupljanje donacija, zajedno podržavamo udrugu Sve za nju.

- Predavanje: Alma Bunić – Prehrana i hormonalna ravnoteža
- Predavanje: Ana Kutija – Stres i tijelo: praktične metode
- Panel – Q&A s predavačicama
- Druženje uz brunch

* **Ograničen broj sudionika – obavezna prijava na:**
studio.mbs.daruvar@gmail.com / muzej@daruvar.hr

Pozivnica na Pink Brunch u dvorcu Janković IZVOR: Zavičajni muzej Daruvar

Marija se nadovezuje s najavom nove humanitarne akcije 5. prosinca. Uzbuđeno najavljuje večernji adventski humanitarni kviz za pomoć udruzu VAU VAU s početkom u 20:30 sati, nakon kojega će biti organiziran party u dvorcu. Uistinu zanimljiva večer koja daje mogućnost da se dvorac doživi i kad se svjetla ugase.

Događanja u dvorcu Janković FOTO: Zavičajni muzej Daruvar

Nije to jedini plesnjak koji se organizirao u dvorcu i okolnom perivoju. U srpnju je publiku rasplesao rockabilly koncert Echoes from the past, a za završetak ljeta u kolovozu koncert Ljetnog kina, koji čak niti kiša nije uspjela pokvariti. Osim toga, mačevalo se u sklopu dvodnevnog HEMA turnira Steel & Chill koji je privukao sportaše, obitelji i znatiželjnike, a tijekom ljeta održana je i radionica izrade tradicijskih igračaka HAI (Hrvatske autentične igračke). Osmišljena je kroz dugogodišnji zajednički trud pedagoga i studenata dizajna kako bi se mlađim generacijama na zanimljiv i razvojno primjeren način prenijelo i pobudilo zanimanje za nasljeđe i baštinu putem izrade igračaka kojima su se nekada igrali naši preci.

Događanja u dvorcu Janković FOTO: Zavičajni muzej Daruvar

Raznolika događanja

Održavane su promocije knjiga proze i poezije, ali i predavanja te koncerti klasične glazbe. Potonje je objdinilo predavanje kustosa Lea Žukine povodom 1100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva o kralju Tomislavu koje je popunilo dvoranu prije početka, a koncert Wanderer kvinteta i Matije Ulbricha dao je programu dostojan završetak.

Posebno zanimljiva je izložba VALJC – tragovi zaboravljenog zanata u suvremenom likovnom dijalogu. Temeljila se na starom zanatu molovanja, ukrašavanja zidova gumenim valjcima i šablonama, tehnici koja je nekada bila dio svakodnevice moslavačkih sela, a danas živi samo u rijetkim tragovima. Fotograf Antonijo Putić zabilježio je preostale uzorke i boje u napuštenim kućama, bilježeći vizualno bogatstvo koje polako nestaje iz prostora i pamćenja. Matko Antolčić u tim istim tragovima prepoznao je slikarske teksture i pretočio ih u suvremeni likovni izraz. U susretu njihove fotografije i slike nastala je zajednička priča o jednom zaboravljenom zanatu, o njegovim bojama, ritmovima i slojevima koji još uvijek govore, iako zidovi na kojima su nastali već dugo šute.

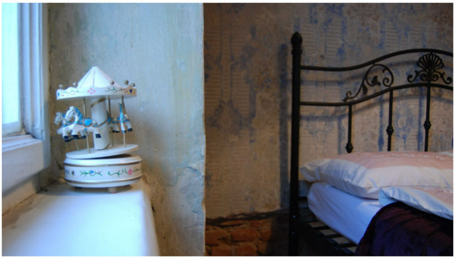

Primjer tehnike valjca na zidu u pozadini FOTO: A.M. / Blaga & misterije

Krucijalne sanacije

Paralelno sa svim ovim događanjima, u pozadini se kontinuirano i marljivo radi na **obnovi objekta**. Tako im je i ove godine Ministarstvo kulture i medija odobrilo 100.000 eura na Javnom pozivu za predlaganje javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske kroz Program zaštite i očuvanja nepokretnih kulturnih dobara. Grad Daruvar je dodijelio dodatnih 10.000 eura, koliko je sveukupno potrebno za sanaciju zapadnog krila. Projektom će se sanirati stražnje pročelje dvorca na oko 500 m2 površine kako bi se očuvala barokna građevina i spriječilo njezino propadanje.

Ova obnova je omogućena uspješno završenim prvim dvjema fazama kompletne sanacije kapilarne vlage na pročelju 2023. i 2024. godine, što je bio nužan preduvjet za sve sljedeće korake. Ministarstvo kulture i medija je prepoznalo značaj ovog projekta te ga većinski sufinanciralo.

U međuvremenu, uređen je sanitarni čvor uz sufinanciranje iz Ministarstva hrvatskih branitelja

RH, a uz pomoć sredstava odobrenih iz Ministarstva kulture i medija ugrađen je lift čime se zgrada učinila dostupnom osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti. To je posebno važno jer daruvarski muzej često posjećuju korisnici iz Veteranskog centra.

Dvorac kao živo kulturno središte Daruvara

Zahvaljujući ovako raznolikom programu i aktivnoj sanaciji, Dvorac Janković danas nije samo zgrada koju se razgleda. Pretvorio se u živo kulturno središte grada, mjesto gdje se tijekom cijele godine susreću generacije i interesi. Jednoga dana je pozornica, drugoga galerija, trećega učionica, četvrtoga glazbeni klub pod zvijezdama. Publika dolazi jer zna da se u dvorcu stalno nešto događa. Kultura tu nije statična stvar u vitrini, nego živi u glasovima posjetitelja, dječjem smijehu, koncertima, izvedbama i susretima koji stvaraju zajednicu.

Dvorac Janković u Daruvaru u studenom 2025. godine FOTO: M.I.S. / Zavičajni muzej Daruvar

Sve ove programe – izložbe, kostimirane šetnje, koncerte, radionice, predstave, predavanja, predstavljanja knjiga proze i poezije, ljetne večeri – organizirala su samo tri čovjeka. Leo, Marija i Željka odradili su posao koji bi drugdje zahtijevao čitav odjel. Zahvaljujući njima, dvorac je u 2025. godini bio jedno od najaktivnijih i najvoljenijih kulturnih mjesta u Daruvaru.

* * *

Ovaj članak deveti je dio serijala *(NE)ISTRAŽENA HRVATSKA: Održivost baštine* autorice Ane Mičić koji je objavljen u sklopu projekta Poticanje novinarske izvrsnosti u 2025. godini Agencije za elektroničke medije.

POŠALJI PRIJATELJU!

Facebook WhatsApp Telegram E-pošta X

#NEISTRAŽENA HRVATSKA: ODRŽIVOST BAŠTINE